

Motion till riksdagen

2009/10:Ub14

av **Mats Pertoft m.fl. (mp)**
med anledning av prop. 2009/10:165

Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
3	Inledning.....	5
4	Utgångspunkter för skolväsendet.....	5
4.1	Syftet med utbildningen inom skolväsendet.....	5
4.2	Gemensamt rödgrönt förslag: Alla skolor ska vara bra skolor	6
4.3	Gemensamt rödgrönt förslag: Tydligare uppdrag för skolan att vara en mötesplats	6
4.4	Gemensamt rödgrönt förslag: Elevens rätt till kunskap	7
5	Frihet och mångfald.....	7
5.1	Vikten av ökad lokal frihet.....	7
5.2	Alternativa läroplaner och kursplaner	7
5.3	Avskaffa timplanen	8
5.4	Flexibel skolstart.....	8
5.5	Egna ämnen och lokala varianter	9
5.6	Undantag från skyldighet att sätta betyg	9
6	Lärares behörighet.....	10
6.1	Gemensamt rödgrönt förslag: Kvalitetssäkrad betygssättning	10
7	Gemensamt rödgrönt förslag: Kvalitetssäkring och uppföljning	11
8	Kommunala och enskilda huvudmän.....	11
8.1	Gemensamt rödgrönt förslag: Lika regler för kommunala och enskilda huvudmän.....	11
8.2	Ytterligare förslag som gör villkoren mer lika	12
8.3	Samverkan mellan kommunala och enskilda huvudmän.....	13
9	Tillsyn.....	13
10	Betyg	13
10.1	Gemensamt rödgrönt förslag: Skriftliga omdömen ska inte vara betygsliknande.....	13
10.2	Inga skriftliga omdömen i ordning och uppförande	14
11	Elevers inflytande och rättigheter	14

Fel! Okänt namn på

11.1	Gemensamt rödgrönt förslag: Elevinflytande på riktigt	14
11.2	Formerna för elevers inflytande detaljregleras	15
11.3	Möjlighet att överklaga åtgärdsprogram.....	15
12	Gemensamt rödgrönt förslag: Trygghet och studiero.....	15
12.1	Regeringens förslag om disciplinära åtgärder	16
13	Gemensamt rödgrönt förslag: Elevhälsa	17
14	Gemensamt rödgrönt förslag: Avgifter i skolan.....	17
15	Gemensamt rödgrönt förslag: Teoretiska antagningsprov i grundskolan	18
16	Modersmålsundervisning.....	18
16.1	Gemensamt rödgrönt förslag: Förskolan och modersmålsundervisning.....	18
16.2	Utvidgad rätt till modersmålsundervisning i grundskolan	19
16.3	Förbättrade möjligheter till ämnesundervisning på andra språk	19
17	Förskolan och fritidshemmen.....	19
17.1	Gemensamt rödgrönt förslag: Förskolans ledning.....	19
17.2	Barnomsorg på obekvämt arbetstid	20
17.3	Gemensamt rödgrönt förslag: Barnomsorgsavgift	20
17.4	Gemensamt rödgrönt förslag: Arbetsmiljölagen i förskolan.....	20
18	Gymnasiet	21
18.1	Gemensamt rödgrönt förslag: Behörighet till gymnasieskolan.....	21
18.2	Gemensamt rödgrönt förslag: Gymnasieskolan och högskolebehörighet.....	21
18.3	Introduktionsutbildningar i gymnasieskolan	21
19	Vuxenutbildningen.....	22
19.1	Målet med vuxenutbildningen	22
19.2	Stärkt rätt till vuxenutbildning.....	22

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2009/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om syftet med utbildningen inom skolväsendet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommuners möjlighet att fördela resurser mellan skolor efter elevernas behov.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett tydligare uppdrag för skolan att vara en mötesplats.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elevers rätt till kunskap.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om alternativa läroplaner och kursplaner.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att timplanen bör avskaffas.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om flexibel skolstart.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om egna ämnen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lokala varianter på gymnasiets program.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om undantag från skyldigheten att sätta betyg.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lärares behörighet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast måste återkomma till riksdagen med förslag om hur kvaliteten i betygssättningen ska säkras, t.ex. genom att endast behöriga och utbildade lärare får möjlighet att sätta betyg.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kravet på obligatoriska kvalitetsredovisningar.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lika regler för kommunala och enskilda huvudmän.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillsyn.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skriftliga omdömen inte ska vara betygslänkande.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det inte ska vara möjligt för skolor att utfärda skriftliga omdömen i ordning och uppförande.

Fel! Okänt namn på

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elevers inflytande.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att formerna för elevernas inflytande inte ska detaljregleras.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om trygghet och studiero.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om disciplinära åtgärder.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elevhälsa.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avgifter i skolan.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om teoretiska antagningsprov i grundskolan.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om modersmålsundervisning i förskolan.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvidgad rätt till modersmålsundervisning i grundskolan.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förskolans ledning.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barnomsorg på obekvämt arbetstid.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barnomsorgspeng.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsmiljölagen och förskolan.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det som behövs för antagning till alla gymnasieprogram ska krävas godkänt i åtta ämnen, däribland svenska, engelska och matematik.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gymnasieskolan och högskolebehörighet.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om målet för vuxenutbildningen.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stärkt rätt till vuxenutbildning.

3 Inledning

Grön utbildningspolitik är en politik där eleven står i centrum. Vår syn på skolan bygger på att alla människor i grunden är aktiva och kreativa, med en möjlighet att bli solidariska, ansvarstagande och empatiska individer. I stället för att göra lärarna, föräldrarna eller facket till den viktigaste utgångspunkten för skolpolitiken tar vi mycket tydligt ställning för att utbildningen i första hand måste utgå från barnen, ungdomarna och studenterna.

Skolans uppgift är att så långt som möjligt skapa optimala förutsättningar för varje individ att förverkliga sin strävan efter kunskap och utveckling. En av de viktigaste förutsättningarna för att förverkliga denna strävan är att den sker på den enskilda individens egna villkor.

Det finns inte bara ett sätt att bedriva undervisning på. Miljöpartiet de gröna vill främja mångfalden inom skolan. Vi vill se en utveckling där man stöder skolornas möjligheter att använda sig av olika typer av pedagogik och att profilera sig på olika sätt. Vi vill att alla ska få plats i skolan, att eleverna ska ges utrymme att utveckla sin egen identitet och att skolan ska fungera inspirerande i denna process. Regeringens proposition innehåller en del förslag som går i rätt riktning, men det finns en tendens till statlig detaljreglering i för stor utsträckning.

Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet delar åsikt i många frågor som rör utbildningsväsendet. Därför presenterar vi i denna motion en rad gemensamma rödgröna förslag. I många fall delar vi rödgröna också regeringens bedömning, som i stora delar utgår från det *utkast till lagrådsremiss med förslag till en ny skollag m.m. (U2005/5584/S)* som våra respektive tre partier behandlade under förra mandatperioden. Beredningstiden för regeringens proposition har dock, trots det mycket omfattande materialet, varit mycket kort. Lagrådet har också lämnat omfattande synpunkter på både struktur och innehåll, vilket gör det svårt att få en klar bild av hur regeringen behandlat kritiken och tillgodosett synpunkterna, och om det skett på ett tillfredsställande sätt. Vi föreslår därför att riksdagen avvisar propositionen.

4 Utgångspunkter för skolväsendet

4.1 Syftet med utbildningen inom skolväsendet

Regeringen föreslår en ny formulering för syftet med skolväsendet. Det formuleras i första kapitlets fjärde paragraf. Miljöpartiet anser att syftet i stort är väl formulerat. Alla barns och elevers utveckling och lärande ska främjas liksom en livslång lust att lära. Respekten för mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar lyfts också fram, vilket är bra. Miljöpartiet anser dock att jämställdhets- och hbt-perspektiven saknas i formuleringarna samt att det bör framgå att skolan även bör främja hälsa och hållbar utveckling.

Fel! Okänt namn

4.2 Gemensamt rödgrönt förslag: Alla skolor ska vara bra skolor

Alla barn har rätt att utvecklas och nå kunskapsmålen, oavsett vilka förutsättningar de har, vilken utbildning eller inkomst föräldrarna har, eller var barnen bor. Skolans sätt att fungera har avgörande betydelse för om eleverna når målen eller inte. Om inte skolan lyckas i sitt uppdrag slår den sociala bakgrunden igenom. Därför måste alla skolor vara bra skolor. Vi kan i dag konstatera att klyftorna i skolan ökar. De elever som är i störst behov av stöd får det allt svårare. Samtidigt har de elever som når mycket goda resultat varken blivit fler eller bättre än tidigare. Ojämligheten i skolan drabbar och angår alla elever.

Alla barn är olika, och olika elever kräver olika resurser. Därför bör regeringen återkomma med lagförslag som tydligare anger att kommunerna både kan och bör fördela resurser mellan skolor efter elevernas behov. Skolverket presenterade 2009 en gedigen rapport som visade att ”differentieringen av resurserna mellan enheter med mycket olika struktur ofta är alldeles för försiktig. Förskolor och skolor har mycket olika villkor för sin verksamhet men resursfördelningen tar på många håll inte särskilt stor hänsyn till olikheterna.” Skolverket ansåg det också vara en stor brist att många kommuner ”saknar en egentlig modell för resursfördelning”. Frågan om att alla skolor och elever ska ges bästa möjliga förutsättningar att nå målen måste vara central i en skollag. Regeringen tar upp flera faktorer som spelar roll men utelämnar diskussionen om resurser. Även i ett skolsystem där kommunerna bär huvudansvaret för skolans finansiering kan staten sätta upp principer för hur resurser ska fördelas.

4.3 Gemensamt rödgrönt förslag: Tydligare uppdrag för skolan att vara en mötesplats

För 60 år sedan skapades den svenska enhetsskolan. Grundtanken var inte bara att höja själva undervisningens kvalitet utan också att skapa en kvalitativt bättre skola genom att barn och ungdomar med olika bakgrund skulle gå i samma skola. En skola där man möts över sociala, kulturella och etniska gränser är en av de viktigaste faktorerna för att skapa ett samhälle som präglas av förståelse och sammanhållning. Fördomar, rasism och motstånd mot att vara solidarisk med den som har en annan bakgrund än den egna stärks av segregationen i skolan. Segregationen i skolan är därmed i förlängningen ett hot mot en livskraftig demokrati. I flera rapporter konstateras att en blandad sammansättning av elever stärker resultaten, vilket Skolverket konstaterade i sin forskningssammanställning över varför kunskapsresultaten i den svenska skolan sjunker. De s.k. kamrateffekterna spelar en tydlig och positiv roll. Vi anser att det ska föras in ett nytt övergripande mål för skolan. Varje skola oavsett huvudman ska arbeta för en socialt och kulturellt blandad sammansättning av elever.

4.4 Gemensamt rödgrönt förslag: Elevens rätt till kunskap

Skollagen anger att barn och elever ska ges stöd, stimuleras och utvecklas så långt som möjligt. I skollagen anges också den tidsmässiga omfattningen av den skolgång som alla har rätt till. Vi menar att det inte bara är antalet år som ska anges, utan att skollagen även ska ha mer kvalitativa anvisningar. Elever ska inte bara ha rätt till skolgång, elever ska också ha rätt att nå kunskapsmålen. En sådan uttryckt målsättning fråntar inte individen ansvar men fångar i stora stycken bättre in den målsättning skolan ska ha för varje elev. Detta hör samman med kvalitetssäkringen av skolan. Skolornas resultat ska utvärderas varje år, och för de skolor som inte når kvalitetsmåten ska huvudmannen, kommunen eller friskolan, ha en lagstiftad skyldighet att upprätta en handlingsplan som visar vilka åtgärder man avser att vidta för att förbättra kunskapsresultaten. Handlingsplanen ska godkännas av Skolinspektionen.

5 Frihet och mångfald

5.1 Vikten av ökad lokal frihet

Miljöpartiet tror att skolan fungerar som allra bäst när alla skolor har stort utrymme att själva utforma sin pedagogik och har frihet att styra över hur man vill arbeta. Likvärdighet ska inte betyda likformighet. Miljöpartiet vill ge skolorna, rektorerna och lärarna större utrymme att forma sin verksamhet och utveckla skolan. Att skolgången inte ser likadan ut för alla elever betyder inte att den inte är likvärdig.

Vi måste ha förtroende för och lita på att lärare själva kan avgöra vilket som är det bästa sättet att bedriva undervisning på. Sveriges elever är ingen homogen grupp. Varje elev har skilda förutsättningar. Socioekonomisk bakgrund påverkar alljämt elevernas resultat. Skolgången kan inte vara identiskt uppbyggd för alla. Vi behöver en skola som präglas av en hög grad av valfrihet och som uppmuntrar olika profileringar, så att varje elev får utvecklas utifrån sina utgångspunkter.

Regeringens proposition innehåller ett antal förslag som innebär en större lokal frihet. Kravet på kommunal skolplan slopas, vilket är bra men långt ifrån tillräckligt. Miljöpartiet har en rad förslag för att öka friheten för såväl kommunala som fristående skolor.

5.2 Alternativa läroplaner och kursplaner

Miljöpartiet anser att det ska vara möjligt för skolor med en alternativ pedagogisk profil att få arbeta efter en alternativ läroplan. Alla skolor ska följa den nationella läroplanens värdegrund, men det är viktigt att utrymme ges för stor pedagogisk mångfald i övrigt. Därför anser vi att skolor efter prövning av

Fel! Okänt namn på

Statens skolinspektion ska kunna få arbeta efter en egen läroplan. Skolinspektionens kvalitetsgranskning ska pröva att den alternativa läroplanen i allt väsentligt motsvarar den nationella. På det sättet uppmuntras mångfald inom svenskt skolväsen, och nya metoder och alternativ pedagogik kan utvecklas. Regeringen föreslår i propositionen att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter ”om mål och riktlinjer för utbildningen på annat sätt än genom en läroplan”. Det öppnar upp för en möjlighet liknande den som vi beskriver, men det är inte tillräckligt tydligt. Miljöpartiet anser därför att möjligheten till alternativ läroplan ska fastställas i lagen.

Det är viktigt att denna möjlighet finns både för kommunala och fristående skolor så att kommunala skolor inte missgynnas, något som vi rödgröna understryker vikten av i avsnittet *Lika regler för kommunala och enskilda huvudmän*.

Miljöpartiet anser att såväl fristående som kommunala skolor ska ha möjlighet att arbeta efter andra kursplaner än de nationellt fastställda. Skolorna ska kunna ansöka om att få arbeta efter egna kursplaner, vilket ska godkännas om de till art och nivå väsentligen motsvarar de nationella.

5.3 Avskaffa timplanen

Miljöpartiet anser att den nationella timplanen ska avskaffas. Det totala antalet garanterade undervisningstimmar ska finnas kvar, men inte den detaljerade föreskriften om exakt hur många timmar varje elev ska undervisas i varje ämne. Hur många timmar som ägnas åt varje ämne bör i en målstyrd skola variera från individ till individ. En elev kanske behöver ägna mer tid åt matematiken för att nå målen, medan en annan behöver arbeta mer med engelskan. I en individanpassad och målstyrd skola passar en centralt reglerad timplan mycket dåligt in. Att timplanen avskaffas är kanske den enskilt viktigaste åtgärden för verkligt ökad lokal frihet och minskad centralstyrning av skolan.

Regeringen föreslår att det ska vara möjligt att få undantag från att följa timplanen eftersom den omfattande försöksverksamhet som pågått på området har visat på mycket positiva erfarenheter. Miljöpartiet anser inte att en möjlighet till undantag är tillräckligt och att det är en onödig byråkratisk apparat.

5.4 Flexibel skolstart

Dagens skolsystem utgår från att barn mognar och utvecklas i samma takt. Men så är det inte; barn mognar i olika takt, och därför måste skolstarten vara mer individanpassad och flexibel. Vissa barn är mogna att börja med skolarbetet vid sex års ålder. Andra är kanske inte mogna förrän vid åtta års ålder och behöver mer tid att få leka av sig innan allvaret börjar och de kan koncentrera sig en längre stund. Det ska vara barnens utvecklingsnivå som är avgörande för när de ska börja skolan, inte den fysiska åldern. Därför bör det införas en möjlighet till skolstart vid olika åldrar, en mer individuellt anpassad

skolstart. Redan i dag finns det möjlighet att börja vid sex eller sju års ålder. Miljöpartiet anser att denna valfrihet bör utsträckas till åtta års ålder för att öka möjligheten till individanpassning. Vi tycker också att barn bör ha möjlighet att börja skolan vid både vår- och höstterminernas början.

5.5 Egna ämnen och lokala varianter

Miljöpartiet anser att alla grundskolor ska ha möjlighet att inom 10 % av tidsutrymmet (det som i timplanen kallas skolans val) ha egna ämnen med lokala kursplaner och betygskriterier i stället för de ämnen som uttrycks i skollagen. En sådan möjlighet har tidigare funnits för fristående skolor och har för dem gett ett viktigt utrymme för lokal profil och kreativitet. Skolorna ska utarbeta kursplaner och betygskriterier som Statens skolinspektion sedan ska godkänna. Dessa lokala ämnen ska vara likvärdiga med andra ämnen och ingå i elevens betygsunderlag då han eller hon söker sig vidare. Det är viktigt eftersom det kan vara i just dessa profilämnena som eleven kämpat allra mest och lyckats särskilt bra.

Vad gäller gymnasieskolan så har regeringen föreslagit att de specialutformade programmen i gymnasieskolan ska ersättas med lokala varianter. Miljöpartiet förutsätter att regeringen och dess myndigheter vid tillståndsgivningen värnar den pedagogiska mångfalden och att möjligheterna till lokala varianter blir goda.

5.6 Undantag från skyldighet att sätta betyg

Enligt tidigare regler har det varit så att fristående skolor fått sätta betyg om de ansökt om det i samband med ansökan om att få starta sin verksamhet. De flesta skolor har valt att göra det, men vissa har aktivt valt att inte sätta betyg av olika anledningar. Det kan t.ex. vara så att det strider mot den pedagogiska inriktning som man arbetar efter.

Regeringen föreslår en förändring av lagstiftningen så att alla skolor ska vara skyldiga att betygssätta sina elever. Fristående skolor som tillämpar en alternativ pedagogik ska dock kunna få ansöka om undantag.

Miljöpartiet tycker att det är viktigt att även kommunala skolor kan profilera sig och arbeta efter olika pedagogiska metoder. Det ska t.ex. vara fullt möjligt att anordna en Waldorfklass i en kommunal skola. Men så länge det inte finns någon möjlighet till undantag från betygssättning för de kommunala huvudmännen så är det inte möjligt. Därför anser vi att skollagen bör ändras så att skolor med såväl offentlig som fristående huvudman ska kunna tillämpa ett annat bedömningssystem än betyg efter prövning av Skolinspektionen.

Som vi rödgröna tillsammans poängterar i avsnittet *Lika villkor för kommunala och fristående huvudmän* så är det viktigt att fristående och kommunala skolor ges så lika förutsättningar som möjligt.

Fel! Okänt namn

6 Lärares behörighet

Lärarnas kompetens är av avgörande betydelse för att utbildningen i skolan ska hålla hög kvalitet. Det är viktigt att lärarutbildningen håller hög kvalitet och att lärarna under sin yrkesbana fortbildar och vidareutvecklar sig. För Miljöpartiet är det självklart att föredra att lärare som är verksamma i skolan har genomgått en ordinarie eller kompletterande lärarutbildning. Lärare som saknar formell lärarutbildning ska ges möjlighet att läsa in behörighet på ett sätt som är anpassat till deras förkunskaper. Miljöpartiet var starkt kritiskt till regeringens tidigare begränsning av fortbildningssatsningen Lärarlyftet till att endast omfatta lärare som redan var behöriga.

Samtidigt som vi vill understryka vikten av att lärare har en gedigen utbildning för yrket vill vi uppmärksamma de mycket kompetenta och omtyckta lärare som arbetar i landets skolor utan att ha formell behörighet. Dessa personer kan vara oerhört viktiga för verksamheten i en skola och för elever och kollegor som studerar och arbetar där. Vi kan inte ha en lagstiftning som ger dessa personer en sämre arbetsrättslig situation än andra på den svenska arbetsmarknaden.

Regeringen föreslår i propositionen en rad ganska långtgående undantag från principen om att endast behöriga lärare ska få anställas. Regeringen skriver: ”Om det inte finns någon tillgänglig inom huvudmannens organisation som har rätt utbildning för att bedriva viss undervisning får huvudmannen använda en annan person för att bedriva denna undervisning.” Regeringen gör också undantag för lärare och forskollärare med utländsk utbildning samt lärare i vissa tvåspråkiga skolor. Dessutom kan lärare som saknar formell behörighet anställas ett år i taget. Miljöpartiet vill understryka vikten av dessa undantag och av att även de lärare som saknar formell behörighet garanteras trygga anställningar och en god arbetsmiljö.

6.1 Gemensamt rödgrönt förslag: Kvalitetssäkrad betygssättning

Två centrala delar av betygssättningen inom skolan är likvärdighet och rättssäkerhet. Vi anser gemensamt att likvärdigheten vid betygssättning och elevernas rättssäkerhet vid densamma måste stärkas. Därför vill vi strama upp regelverket. Att sätta betyg är en myndighetsutövning som har stor betydelse för den enskilda eleven, och vi anser därför att regeringen snarast måste återkomma till riksdagen med förslag på hur kvaliteten i betygssättningen kan säkras, t.ex. genom att endast behöriga och utbildade lärare får möjlighet att sätta betyg.

7 Gemensamt rödgrönt förslag: Kvalitetssäkring och uppföljning

Vi menar att kommunerna inte bara ska ha rätt, utan även skyldighet, att utöva sin insyns rätt i fristående skolor. Detta skärper ytterligare kvalitetssäkringen och betonar kommunens ansvar för alla skolor i kommunen. De fristående skolorna ska vara skyldiga att lämna sina kvalitetsredovisningar till den kommun där de är belägna. Kommunen ska å sin sida vara skyldig att redovisa den verksamhet som bedrivs vid fristående skolor i kommunen. Alla skolor ska vara skyldiga att delta i lägeskommunens uppföljning och utvärdering, och dessa redovisningar ska göras tillgängliga för elever och föräldrar på ett enkelt sätt. Därmed nås en öppen jämförelse och redovisning av kvaliteten.

Vi menar att de föreslagna bestämmelserna för kvalitetsarbetet är alltför allmänt hållna. För att öka likvärdigheten i kvalitetsarbetet anser vi att det ska finnas nationella riktlinjer för en genomförandeprocess, vilka faktorer som måste bedömas och hur dokumentationen ska ske och tillgängliggöras. Sådana nationella riktlinjer ska givetvis utgöra miniminivån – det finns ingenting som hindrar skolor och kommuner att bedöma även andra faktorer än de som finns i de nationella riktlinjerna. Riksdagen bör även ge regeringen till känna att det nuvarande kravet på obligatoriska kvalitetsredovisningar inte ska utgå ur skollagen och riksdagen bör därmed avvisa regeringens förslag på denna punkt.

I bedömningen av skolornas arbetsmiljö vid tillståndsgivande för nyetablering av en skola, och vid uppföljning av befintliga skolors kvalitet ska såväl skolornas inre lokaler som elevernas utemiljö bedömas. Även tillgängligheten för funktionsnedsatta bör beaktas. Bestämmelsen om att kommunala och fristående skolor kan säga nej till en elev om det skulle innebära ”betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter” ska tillämpas i undantagsfall, inte som ett argument för huvudmannen att avstå från grundläggande funktionshinderanpassning av skolans lokaler.

8 Kommunala och enskilda huvudmän

8.1 Gemensamt rödgrönt förslag: Lika regler för kommunala och enskilda huvudmän

Vi välkomnar att regeringen genom sin proposition tar flera steg för att ge kommunala och fristående skolor mer lika förutsättningar. På några områden där det är av vikt att villkoren harmoniseras avstår dock regeringen från att lämna skarpa förslag eller går inte tillräckligt långt. Vi vill särskilt lyfta fram följande aspekter:

- ? Fristående skolor med annan pedagogisk inriktning ska enligt förslaget kunna få undantag för läroplan m.m. Om kommunala skolor och fristående

Fel! Okänt namn på

skolor utan annan pedagogisk inriktning helt utesluts från möjligheten att ansöka om undantag i enskilda delar får dessa skolor en konkurrensnackdel både genom att det kan minska utvecklingspotentialen och genom att det enda naturliga steget för elever, föräldrar och lärare som vill kunna utnyttja den mångfald skolsystemet ger är att söka sig till en fristående skola med annan pedagogisk inriktning. En ansökan om undantag ska göras i varje enskilt fall och prövas i särskild ordning av Skolinspektionen.

- ? Offentlighet för handlingar. Regeringen avfärdar ett mer långtgående förslag, och avfärdar därmed viktiga remissinstanser som Skolverket, trots att regeringen medger att ett mer omfattande förslag på mer lika villkor i fråga om offentlighet vore fullt möjligt. Regeringen invänder att den administrativa bördan skulle öka för fristående skolor, men det är ett problem som inte står i proportion till den principiella och praktiska betydelse som mer lika villkor på detta område skulle få. Vi anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning om en mer omfattande handlingsoffentlighet för enskilda huvudmän.
- ? Frågan om momskompensation behandlas särskilt i proposition 2009/10:157. Frågan är dock av så stor vikt för att alla huvudmän ska ges lika ekonomiska villkor att vi i detta sammanhang vill anföra att frågan om hur ersättning för moms ska ges ska utredas.

8.2 Ytterligare förslag som gör villkoren mer lika

Miljöpartiet tycker att det är bra att det tydligt framgår att friskolor är skyldiga att vara öppna för alla elever men att friskolor inte behöver ta emot elever om de inte får ersättning för dem fullt ut. Om det får ekonomiska och organisatoriska konsekvenser att ta emot en elev, t.ex. genom anpassningar av lokaler eller annat, så ska kommunen ersätta den fristående skolan för detta. Detta är viktigt för att villkoren mellan kommunala och enskilda huvudmän ska vara så lika som möjligt.

Miljöpartiet var med och drev igenom den fria etableringsrätten för förskolan och är mycket positivt till att den finns kvar i det lagförslag som regeringen har presenterat.

Det är också bra att regeringen föreslår att kravet på att en friskola måste ha minst 20 elever tas bort. Det finns ingen naturlig gräns som går vid just 20 elever, utan det viktiga är precis som regeringen skriver i propositionen att "eleverna ges möjlighet till flexibla studiegrupper och till social fostran i olika grupperingar". Även i dag kan undantag göras för att t.ex. elever som bor i glesbygden ska kunna bo kvar hemma och gå i skolan. Någon motsvarande reglering finns inte heller för kommunala skolor, och därför bör bestämmelsen tas bort.

8.3 Samverkan mellan kommunala och enskilda huvudmän

Miljöpartiet ser positivt på att kommuner och landsting får äga aktier i friskolor om samverkan mellan kommunen eller landstinget och en enskild är en förutsättning för att verksamheten ska komma till stånd. Mångfald inom utbildningsväsendet är viktigt, och det får inte finnas onödiga byråkratiska hinder för initiativ till intressanta och kvalitativa utbildningar som kompletterar det övriga utbildningsutbudet.

9 Tillsyn

Det svenska utbildningsväsendet är starkt styrt genom lagar och förordningar. Trots det förekommer missförhållanden på skolor runt om i landet. Miljöpartiet tror inte att en stark centralstyrning av skolan garanterar en bra skola. Tvärtom så är vi övertygade om att en större frihet för skolorna att utforma den egna verksamheten ger bättre skolor. För att varje elev ska få så bra möjligheter att utvecklas som möjligt så måste det finnas förutsättningar för att lägga upp undervisningen på olika sätt och skapa lösningar som fungerar.

Den ökade friheten för också med sig ett ökat ansvar för skolorna. Alla har rätt till en likvärdig utbildning, och det är statens ansvar att se till att den rättigheten är verklighet för landets elever. Därför måste vi ha en stark och bra tillsyn av våra skolor. Miljöpartiet ser därför positivt på att Skolinspektionens tillsyn över verksamheter med en offentlig huvudman regleras i lag.

Det är viktigt att sanktionsinstrumenten är så lika som möjligt för alla skolor. Det ska inte vara stora skillnader i villkor beroende på vilken huvudman en skola har, utan kommunala och fristående skolor ska behandlas så lika som möjligt. Miljöpartiet ser därför mycket positivt på att sanktionsmöjligheterna görs mer lika mellan fristående och offentliga huvudmän. Vi har länge drivit att en möjlighet till vitesföreläggande ska införas för Statens skolinspektion (tidigare Skolverket) och välkomnar att regeringen nu presenterar ett sådant förslag. Ett vitesföreläggande innebär att det blir kännbart att inte vidta de åtgärder som Skolinspektionen krävt. Samtidigt innebär det att skolan får ytterligare en chans att åtgärda problemen innan skolan stängs, vilket är den åtgärd som finns i dag.

10 Betyg

10.1 Gemensamt rödgrönt förslag: Skriftliga omdömen ska inte vara betygsliknande

Skriftliga omdömen är bra, och det måste finnas principer som upprätthåller likvärdigheten för dem. Det måste också finnas en tydlig åtskillnad mellan

Fel! Okänt namn på

skriftliga omdömen och betyg. Vid sidan av nationella riktlinjer för utvecklingsamtal och skriftliga omdömen ska skollagen därför klart uttala att skriftliga omdömen inte får vara betygsliknande. Regeringens linje att tydligt tillåta skriftliga omdömen att vara betygsliknande skapar förvirring och minskad likvärdighet, och är ett sätt att kringgå de beslut som riksdagen fattat om när betyg ska utfärdas.

10.2 Inga skriftliga omdömen i ordning och uppförande

Miljöpartiet anser inte att skolor ska få ge skriftliga omdömen i ordning och uppförande. Det är kunskapsutveckling och måluppfyllelse som ska stå i fokus i skolan. Att elever och lärare visar varandra respekt är enormt viktigt, och alla i skolan ska verka för att det blir verklighet. Barn och unga ska få hjälp att utvecklas till trygga och ansvarstagande individer. Att lärare ska betygssätta elevernas beteende är dumt och integritetskränkande. Riksdagen bör därför ge regeringen till känna att det inte ska vara möjligt för skolorna att utfärda skriftliga omdömen i ordning och uppförande.

11 Elevers inflytande och rättigheter

11.1 Gemensamt rödgrönt förslag: Elevinflytande på riktigt

Propositionen saknar en riktning och en vilja i sina skrivningar om elevers inflytande. Vi menar att man ska sträva efter att stärka elevernas inflytande. Även om regeringen inte vill detaljreglera vilka områden elever kan få inflytande över är de exempel regeringen tar upp – måltider, frågor som rör skolgården, rastverksamhet m.m. – en tydlig indikation på hur statsmakten ser på elevinflytande: att det handlar om strikt sociala frågor. Men även andra delar som har anknytning till undervisningens organisering, såsom diskussioner om förbättrad samordning av provperioder och en jämn arbetsbelastning för eleverna under läsåret, innehåll i temaveckor och inte minst trygghetsarbete och ordningsregler bör kunna vara föremål för ett viktigt elevinflytande.

Vi menar även att det ska vara möjligt med lokala styrelser på gymnasieskolor, där elevrepresentanterna är i majoritet. Där detta har tillämpats på försök har det fallit väl ut, och det saknas skäl för staten att förbjuda detta i framtiden mot huvudmannens uttryckliga vilja.

Vi anser även att såväl elevrepresentanter som elevskyddsombud ska ha rätt till utbildning och kompensatoriskt stöd för den undervisning de gått miste om under sin utbildning. Skolan ska också vara skyldig att tillhandahålla lokaler för att elever och elevrepresentanter ska kunna hålla möten och andra sammankomster som krävs för att de ska kunna utöva det inflytande de har rätt till.

11.2 Formerna för elevers inflytande detaljregleras

Regeringen föreslår att det vid varje skola ska finnas ett forum för samråd, vilket Miljöpartiet tycker är bra. Men regeringens förslag innebär en alltför långtgående detaljreglering av hur de ska se ut och organiseras. Regeringen föreskriver t.ex. att forumet ska ha en ordförande och vem det ska vara, nämligen rektorn. Miljöpartiet anser inte att staten genom lagstiftning på detta sätt ska detaljreglera hur elevers inflytande ska organiseras. I stället anser vi att eleverna ska ha stor makt att själva forma sin organisering.

11.3 Möjlighet att överklaga åtgärdsprogram

En elev ska ges stödundervisning om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de mål som ska ha uppnåtts vid slutet av det femte och det nionde skolåret. Ibland behöver ett särskilt åtgärdsprogram utformas. Detta utformas av skolpersonalen i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare. Men ibland får eleverna inget åtgärdsprogram eller också får de ett program som håller alldeles för låg kvalitet. Miljöpartiet har länge drivit att elever i dessa fall ska ha rätt att överklaga, något som regeringen nu också föreslår. Vi välkomnar detta.

12 Gemensamt rödgrönt förslag: Trygghet och studiero

Att skolmiljön präglas av trygghet och arbetsro är en central förutsättning för att eleverna ska kunna tillägna sig kunskap och utvecklas socialt. Den kränkande behandling som förekommer i skolan måste motarbetas med kraft, och alla vuxna i skolan bär ett ansvar för detta. Regeringen har både i denna och tidigare propositioner försökt ta upp detta, men regeringens snäva synsätt utgör ett problem.

För det första har regeringen ett ensidigt fokus på disciplinära åtgärder. För det andra betraktas eleverna alltid som en del av problemet – men aldrig som en del av lösningen. Såväl en vuxen som en elev i skolan kan både vara utsatt för och vara den som utsätter andra för kränkande behandling. En politik som i grunden betraktar elever som potentiella hot mot ordningen i skolan hamnar fel. Vi anser att förebyggande åtgärder generellt är av betydligt större vikt för att verkligen förhindra kränkningar än vad disciplinära åtgärder är. En välfungerande elevhälsa, liksom ett nära samarbete mellan skola, fritidshem och föreningsliv, är exempel på förebyggande arbete som behöver tillmätas större vikt.

Sociala problem och kränkningar på en skola uppstår inte ur tomma intet – det omgivande samhället och vårdnadshavarna behöver involveras mer och på ett bättre strukturerat sätt i arbetet för att alla elever ska ha en trygg skolgång.

Fel! Okänt namn på

Ordningsregler och värdegrund ska diskuteras aktivt på varje skola. Företrädare för elever ska inte bara vara delaktiga i framtagandet av ordningsregler utan även i besluten om desamma. Vårdnadshavarnas roll måste betonas tydligare. Skolan ska ansvara för att även vårdnadshavarna involveras i framtagande och uppföljning av ordningsregler.

Såväl rektor som personal bör ha en handlingsplikt, inte bara anmälningsplikt, när dessa fått kännedom om att en elev blivit utsatt för kränkande behandling, något som framhållits av Diskrimineringsombudsmannen. Det ska vara tydligt att plikten att anmäla och åtgärda problem inte bara gäller när en elev *anser sig* utsatt för kränkande behandling – skolan ska göra en egen bedömning av om det inträffade kan vara ett exempel på kränkande behandling. Vi menar att den starka lagstiftning mot mobbning och kränkande behandling som vuxit fram i Sverige måste bli ännu bättre. Vi anser därför att lagstiftningen på detta område behöver utredas ytterligare.

12.1 Regeringens förslag om disciplinära åtgärder

Propositionen innehåller förslag på åtgärder som Miljöpartiet inte anser är acceptabla. En sådan är möjligheten till kvarsittning, oavsett om den sker efter skoldagens slut eller innan den ordinarie undervisningen börjar. Det är inte en framåtsyftande åtgärd, och den löser inga problem. Kvarsittning är en bestraffning, och skolan ska inte syssla med bestraffningar.

Regeringen skriver i 5 kap. 6 § i förslaget till skollag om åtgärder som behövs ”för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande”. Ingen av de åtgärder som listas handlar om att komma till rätta med *orsakerna* till att en elev stör ordningen. Regeringen verkar tro att elever betar sig illa av ren illvilja. I verkligheten är det naturligtvis inte så, utan det finns orsaker till varför en elev betar sig som den gör. Enligt Miljöpartiet ska rektor och lärare i stället för att syssla med kortsiktiga bestraffningsåtgärder undersöka orsakerna bakom elevens beteende och vidta åtgärder för att komma till rätta med de eventuella missförhållanden som upptäcks. Miljöpartiet vill också understryka att det endast kan vara aktuellt att tillfälligt flytta en elev till en annan skolenhet då alla andra möjligheter att komma till rätta med den akuta situationen har uttömts.

Regeringen ser det som ett självändamål att bestämmelser om disciplinära åtgärder är gemensamma för alla skolformer. Det anser inte vi att det är. Det är stor skillnad på vad som är relevant, möjligt och lämpligt beroende på om det rör förskola, grundskola, gymnasium eller vuxenutbildning. Det är grundläggande skillnader mellan myndiga och omyndiga och mellan det obligatoriska skolväsendet och det frivilliga. Lagstiftningen måste självklart anpassas därefter.

13 Gemensamt rödgrönt förslag: Elevhälsa

Skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och personliga utveckling. Arbete med elevhälsa bör i stor utsträckning vara förebyggande och ha en hälsofrämjande inriktning. Hälsa innebär som WHO definierar det ett tillstånd av fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande och inte bara frånvaro av sjukdom eller funktionshinder. Skolan kan t.ex. genom en aktiv skollledning, tydlighet och höga förväntningar från lärarna och en positiv psykosocial skolmiljö minska riskerna för problem bland eleverna. Vi välkomnar regeringens förslag att definiera vilka personal-kategorier som måste finnas inom elevhälsans utbud. I regeringens förslag saknas dock en formulering med innebörden att den skolhälsovård som eleverna har rätt till ska vara kostnadsfri, något som finns i nu gällande skollag. Vi anser att dagens ordning givetvis måste gälla även i framtiden och att detta ska vara tydligt utskrivet i skollagen. Elevhälsa ska anordnas i en sådan omfattning och vara lokaliserad på ett sådant sätt att den praktiska tillgängligheten för eleverna är mycket god.

14 Gemensamt rödgrönt förslag: Avgifter i skolan

Det är oklart vad regeringens förslag kommer att få för effekter. Det finns remissinstanser som har välkomnat förtydliganden om att tillåta möjligheten att ersätta kostnader för skolresor på frivillig väg eftersom de bedömer att skrivningen i nuvarande skollag resulterat i att ett stort antal kommuner avskaffat möjligheten till detta. Trots att regeringen föreskriver att aktiviteter som bekostas genom frivilliga insamlingar ska vara öppna för alla oavsett egna bidrag, och att kostnadsfria alternativ för den som inte bidragit inte är godtagbart, kan konsekvensen av regeringens förslag bli att förekomsten av avgifter ökar. Detta kommer sig av att signalen från regeringen till skolsektorn och det omgivande samhället blir att man inte ska dra sig för att finansiera denna skolverksamhet genom avgifter.

En sådan utveckling kan vi inte acceptera. Att elever gemensamt och utifrån vars och ens förmåga samlar in medel till skolresor genom egna insatser, t.ex. försäljning av julkort, bör inte förbjudas så länge aktiviteten är öppen för alla oavsett insats. Att däremot institutionalisera att vårdnadshavare ska avsätta pengar till aktiviteter och resor i skolans regi innebär oavsett om aktiviteten är öppen för alla oavsett vårdnadshavarens vilja eller förmåga att bidra en stigmatisering av elever, och det riskerar att öka förekomsten av avgifter. Vi anser därför att s.k. frivilliga insamlingar för denna typ av aktiviteter inte ska tillåtas att bli praxis. Vi anser även att normerna för de enstaka inslag som innebär obetydliga kostnader för eleverna, vilket skollagen ger utrymme för, ska utvärderas. Regeringen eller den myndighet regeringen så beslutar ska ha

Fel! Okänt namn på

rätt att utfärda bindande direktiv för vad den maximala kostnaden per läsår ska kunna innebära.

15 Gemensamt rödgrönt förslag: Teoretiska antagningsprov i grundskolan

Regeringen föreslår ett bemyndigande att utfärda föreskrifter för antagningsprov som ska kunna användas för urval till utbildningar som kräver speciella färdigheter fr.o.m. årskurs 4 samt att närhetsprincipen vid antagning inte ska gälla vid de skolor och klasser som tillämpar dessa prov. Det är stor skillnad på att uppmuntra enskilda skolor att ha en viss profil och att tillåta huvudmännen att också sortera ut elever i grundskolan efter vissa kunskapskrav. Genom att göra de undantag som finns för några få utbildningar med estetisk inriktning till norm för alla skolor får vi ett helt annat antagningssystem för grundskolan. Den sammanhållna skolan eroderar om riksdagen tillåter teoretiska antagningsprov som ett generellt instrument för antagning i grundskolan, och det finns ingenting i regeringens förslag som säkerställer att teoretiska kunskapsprov inte blir normen i framtiden. Regeringens förslag står också i strid med skolans kompensatoriska uppdrag och de positiva effekter som en blandad elevsammansättning ger. Vi anser därför att regeringens förslag ska avvisas.

16 Modersmålsundervisning

16.1 Gemensamt rödgrönt förslag: Förskolan och modersmålsundervisning

Språk och lärande hör samman. Det är väl belagt att den som har goda kunskaper i sitt modersmål har bättre möjligheter att lära sig svenska och att utveckla kunskaper inom andra områden såsom matematik. Stöd för barn med annat modersmål än svenska är därför mycket viktigt i förskolan, särskilt för yngre barn som är i färd med att utveckla språk och identitet. Förskolan ska bidra till att modersmålet utvecklas så att barnen kan kommunicera såväl på sitt modersmål som på svenska. Vi välkomnar regeringens förslag att föra in bestämmelserna om modersmål i förskolan i skollagen. Däremot anser vi, i likhet med Lärarförbundet och Södertörns högskola, att skrivningen bör skärpas så att barn i förskolan, precis som elever i grundskolan, har rätt till modersmålsundervisning. Regeringen poängterar att dess förslag inte innebär någon reell skärpning av förskolebarnens möjlighet att få stöd i att utveckla sitt modersmål utan endast ett förtydligande av dagens regler. Vi menar att förskolans uppdrag ska skärpas i detta avseende.

16.2 Utvidgad rätt till modersmålsundervisning i grundskolan

Även grundläggande bestämmelser om modersmål i förordningen om grundskolan föreslår regeringen ska flyttas till lag. Det anser Miljöpartiet är bra. I grundskoleförordningen finns en begränsning som säger att elever har rätt till modersmålsundervisning i som mest sju år. Det är en begränsning som Miljöpartiet vill ta bort. Regeringen har inte fört över denna bestämmelse till lagen, men det betyder inte att den tas bort ur förordningen. Fördjupade språkkunskaper anses i andra fall vara en tillgång för samhället, vilket till och med föranlett reformer av antagningssystemet till högskolan. Självklart ska elever som så önskar kunna fördjupa sina kunskaper i modersmålet även efter att ha studerat det i sju år.

16.3 Förbättrade möjligheter till ämnesundervisning på andra språk

Regeringen föreslår bättre möjligheter att bedriva ämnesundervisning på andra språk än svenska. Miljöpartiet ser det som mycket positivt och anser att detta bör skapa bättre möjligheter att bedriva ämnesundervisning också på elevernas modersmål. Bristande kunskaper i svenska ska inte innebära sämre möjligheter att tillgodogöra sig undervisningen i andra ämnen. Nyanlända elever som har en god skolbakgrund upplever ofta att deras ämneskunskaper får ligga i träda medan de enbart ägnar sig åt att lära sig svenska. Det är inte acceptabelt, och det är därför viktigt att skolan erbjuder ämnesundervisning på modersmål samtidigt som man satsar på undervisning i såväl modersmål som svenska språket.

17 Förskolan och fritidshemmen

Miljöpartiet anser att det är bra att förskolan blir en egen skolform men vill samtidigt understryka vikten av att undvika att förskolan blir alltmer lik skolan. Leken är en viktig del av förskolans verksamhet, även den fria leken. Barn måste få vara barn, och de allra flesta kommer att spendera åtminstone tolv år i skolan och många kommer att befinna sig i utbildning flera år längre än så.

17.1 Gemensamt rödgrönt förslag: Förskolans ledning

Vi anser, i likhet med bl.a. Lärarförbundet och Sveriges skolledarförbund, att även förskolans chef ska benämnas rektor och inte förskolechef. Det är en logisk följd av att förskolan blir en egen skolform, och att behålla benämningen förskolechef innebär därmed främst en form av statusgruppering

Fel! Okänt namn på

gentemot rektorer i övriga skolformer. Regeringens argument för att behålla benämningen är också just att ”framhåll[a] den särart som verksamheten i förskolan även framöver kommer att ha jämfört med verksamheten i skolan”.

17.2 Barnomsorg på obekvämlig arbetstid

En fungerande arbetslinje förutsätter att både kvinnor och män kan arbeta oavsett om man är samboende eller ensamstående förälder. Vi vet att många har det väldigt slitigt med att få ihop livet och omsorgen om sina barn om man inte har regelbundna arbetstider och arbetar under normal arbetstid. Detta kan givetvis gå ut över barnens trygghet och rätt till omsorg. Vi anser att föräldrarnas och barnens ställning behöver stärkas, och barnomsorgen på obekvämlig arbetstid behöver byggas ut.

Regeringen bedömer att det förslag man lägger endast förtydligar det gällande rättsläget. Vi menar att det föreslagna åläggandet på kommunerna att *sträva* efter att erbjuda omsorg på obekvämlig arbetstid inte är nog; en ny lagtext måste gå längre. När en förälder så begär ska en utomstående granskning av förälderns och barnets reella behov av offentligt anordnad omsorg ske. Om granskningen ger vid handen att offentligt anordnad omsorg på obekvämlig arbetstid är befogad ska omsorg erbjudas.

17.3 Gemensamt rödgrönt förslag: Barnomsorgsavgift

Vi vill ha en pedagogisk verksamhet med så hög kvalitet som möjligt. Därför har vi motsatt oss regeringens förslag till barnomsorgsavgift. Barnomsorgsavgiften innebär att alla kommuner tvingas införa ett system utan att några som helst hänsyn tas till lokala förhållanden. De krav som de borgerliga partierna beslutat att ställa på pedagogisk omsorg är också både otydliga och låga; förskolans läroplan behöver inte följas, och det saknas utbildningskrav på dem som ansvarar för verksamheten och på de anställda – det räcker med erfarenhet av att ha arbetat med barn. Därför anser vi att barnomsorgsavgiften ska avskaffas. All barnomsorg oavsett omsorgsform ska vara kvalitetssäkrad.

17.4 Gemensamt rödgrönt förslag: Arbetsmiljölagen i förskolan

Frågan om huruvida arbetsmiljölagen ska omfatta förskolan har utretts i flera omgångar. Vår inställning är att arbetsmiljölagen, som en konsekvens av att förskolan blir en egen skolform, i tillämpliga delar ska utvidgas till att även omfatta barn i förskolan. Detta är även rimligt om man beaktar förskolans generella utveckling. Vi föreslår därför att regeringen uppdras att återkomma med förslag på hur lagstiftningen kan utformas utifrån denna ståndpunkt.

18 Gymnasiet

18.1 Gemensamt rödgrönt förslag: Behörighet till gymnasieskolan

Regeringen föreslår att det som huvudregel ska krävas godkänt i åtta ämnen för att vara behörig till gymnasieskolans yrkesförberedande program och godkänt i tolv ämnen för de studieförberedande programmen. Vi anser att lika villkor ska råda. En tydlig och generaliserad uppdelning av behörighetskraven skulle ge en stark signal till både elever och föräldrar om vilken ambitionsnivå olika elever ska lägga sig på och därmed kraftigt minska deras framtida valmöjligheter. Att dra en knivskarp gräns mellan yrkes- och studieförberedande programs behörighetskrav är inte heller befogat – enskilda yrkesförberedande program kan mycket väl kräva lika stora förkunskaper som studieförberedande program eller större. Regeringens förslag bygger på en föreställning om att eleverna på yrkesförberedande program är mindre begåvade och studiemotiverade än andra elever. En sådan föreställning är osaklig. Vi föreslår därför riksdagen att besluta att det som huvudregel ska krävas godkänt i åtta ämnen – däribland svenska, engelska och matematik – för antagning till alla gymnasieprogram.

18.2 Gemensamt rödgrönt förslag: Gymnasieskolan och högskolebehörighet

Riksdagen har genom behandlingen av regeringens proposition 2008/09:199 beslutat att yrkesförberedande program inte längre ska ge grundläggande behörighet till högskolan. Vi menar att detta är fel. Regeringens politik tidigarelägger val som måste göras för att man ska ha reella chanser att gå vidare till högre utbildning. Detta får tydliga och negativa konsekvenser för individen och för den sociala snedrekryteringen till högskolan.

De kurser som krävs för grundläggande behörighet är också nödvändiga för att klara kraven på en modern arbetsmarknad. Gymnasieskolan ska göra eleverna väl rustade för ett långt arbetsliv, och allt talar för att kraven inom arbetslivet kommer att öka, inte minska. Alla nationella gymnasieprogram ska leda till en gymnasieexamen, vilket innefattar en grundläggande behörighet till högskolan.

18.3 Introduktionsutbildningar i gymnasieskolan

Den borgerliga alliansen gick till val på att avskaffa gymnasieskolans individuella program, IV. Efter en hel mandatperiod kommer nu i stället ett förslag om ett förändrat IV, ett s.k. introduktionsprogram. Miljöpartiet ser positivt på förslaget och gläder sig åt att alliansen övergav idén om ett avskaffande.

Fel! Okänt namn på

Vi tycker att det är en rimlig bedömning som regeringen gör vad gäller yrkesintroduktion. Även om det vore önskvärt kommer det alltid att finnas elever som av någon anledning inte mår med att läsa ett ordinarie gymnasieprogram. De får inte hamna helt utanför, och då kan yrkesintroduktionen vara ett bra komplement.

Inom gymnasiesärskolan väljer regeringen att behålla det individuella programmet oförändrat. Det är oklart varför man väljer att göra på det viset, och Miljöpartiet ställer sig frågande till detta val.

19 Vuxenutbildningen

19.1 Målet med vuxenutbildningen

Vi i Miljöpartiet menar allvar när vi talar om det livslånga lärandet. Regeringens utbildningspolitik bygger återvändsgränder som gör det svårare för människor att ta sig till vidare utbildning. Miljöpartiet för i stället en politik för nya livschanser. Vi anser att vikten av det livslånga lärandet ska framhållas när vuxenutbildningens övergripande mål beskrivs i skollagen. Det bör också vara ett mål för vuxenutbildningen att förbereda för vidare studier, på samma sätt som regeringen föreslår för gymnasieskolan.

19.2 Stärkt rätt till vuxenutbildning

Vi vill stärka rätten till vuxenutbildning. Regeringens politik går tvärtom ut på att minska utbudet av vuxenutbildning, vilket bl.a. utfallit i drygt 40 000 färre heltidsstuderande 2009 än 2006, samtidigt som man genom strukturella förändringar ökar behovet av vuxenutbildning genom att på de flesta gymnasieprogram överlåta ansvar för att ge eleverna högskolebehörighet från gymnasiet till komvux. Precis som grundskolan inte ska kunna resignera från sitt ansvar och lämna över ansvaret till gymnasiet ska inte politiken utformas så att gymnasiet lämpar över ansvaret på vuxenutbildningen. Även om gymnasieelever nått grundläggande behörighet till högskolan krävs dock särskild behörighet på många utbildningar. För att stärka rätten till kunskap och för att motverka den sociala snedrekryteringen inom högskolan vill vi öppna den möjlighet som regeringen har stängt att komplettera sin utbildning både för att få grundläggande och särskild behörighet för högskolestudier.

Skolan i ett modernt samhälle bör utgå från individen och stödja den enskildes ambitioner och strävan att nå kunskap. Det är i det syftet skollagen sätter upp rättigheter, och det är också i det syftet samhället reglerar skolans institutioner – för att förebygga att elever hindras från att nå längre i sitt kunskapssökande. I det perspektivet ter sig regeringens förslag att erbjuda elever att läsa upp godkända betyg från komvux ytterst märkligt. Att fortfarande låta det vara tillåtet att efter självstudier och i vissa fall efter erlagd avgift tentera upp betyg på komvux kompenseras inte på något sätt för detta.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 14 april 2010

Mats Pertoft (mp)

Lage Rahm (mp)

Peter Rådberg (mp)